Board of Works nuair ḃí sé ag iarraiḋ an bóṫar ón gCnoc go hUaċtar Ard a ṫosaí (an bóṫar buí a ḃí i gceist). Cáin sé na bláca go láidir - ḃí misneaċ ag sagart a ḋéanfaḋ a leiṫéide mar go ḃféadfaḋ na tiarnaí talún cur leis nó baint ó paráiste do réir mar ṫaiṫneoḋ an sagart paráiste leob. Ní h-aon íonaḋ go raiḃ cuma ar na daoine ina ḋiaiḋ nuair ḃ'aistriġ an Seán Mac Éil, Ardeaspag Ṫuama é go paráistí aontaiṫe Muire an Ṁeaḋa agus Ṁainistir Ċnoc Muaiḋe i mí Feaḃra na bliana 1847 agus an Ḋroċ-Ṡaol ina ċuille. Ċun cuid de na rudaí atá ráite a'm a léiriú ċuir mé aistriú Gaeilge ar ḋá litir a fuair mé san Galway Vindicator. Buíoċas le Dia is stáir anois go leor dá ḃfuil ráite i litir an tsagairt - aċ tá roinnt rudaí ráite sa litir sin a ḃíonn á rá fós ag na Cruinniṫe den Ċumann Forbarṫa!

Don Eagarṫóir-an Galway Vindicator

An Spidéal, 3ú Meiṫeaṁ, 1846.

A Ḋuine Uasail,

An litir seo leanas, atá á ċur faoi ḃráid a Soillse, fear ionaḋ an Rí, agam, tá súil agam go mbeiḋ tú i ndon í ċur i gcló in do páipéar fiúntaċ.

"A Ṫiarna - ba ṁaiṫ liom, le do ċead, a ċur i gcuimhne dod Soillse gur ċuir mé litir ġearr ag an Galway Vindicator go luaṫ san Aibreán ag cur in iúl don Rialtas cén droċ-ċaoi ina mbeaḋ mo pobal boċt ar an ċéad lá d'Iúil muna dtiocfaḋ na Tiarnaí talún agus an Rialtas i gcaḃair orṫu. Faraíor ġéar ní mór dom a rá anois níos cinnte go ḃfuil an scéal i ḃfad níos measa ná mar a ċuir mé in iúl ar dtús. Níl fúm áiḃéil a ḋéanaṁ faoin gcás leatsa a Soillse ná le pobal na tíre. Níl fúm aċ an scéal a ṫaḃairt mar atá sé go fírinneaċ agus a inseaċt go ḃfuil an t-ocras tar éis beirt as mo paráiste a ċur ċun báis roiṁ a n-am. D'ḟág duine acu fear agus ceaṫrar páistí lag lúbaċ ina ḋiaiḋ agus níl an cás eile blas níos fearr. Ḃeaḋ an beirt seo beo inniú dá mbeaḋ fiú an méid beaṫa acu a ċoinneoḋ snáṫ faoin ḃfiacail. Faoi láṫair tá trí ċéad comluadar a'm naċ ḃfuil greim a mbéil acu agus na tiarnaí talún grofúla a ḃí ag taḃairt mine dá gcuid tionóntaí le mí anuas - muna leanann siad gá ṫaḃairt ar feaḋ an dá ṁí seo romainn, ḃí cinte dearḃṫa de, a Soillse, go ḃfuigiḋ na scórṫa de mo pobal boċt bás den ocras. An tseaċtain seo fuair mé £30 ón dream grofúil a ḋáileann an Indian Relief Fund. Ċuir sé seo ar mo ċumas obair a ṫaḃairt do ċéad duine ar feaḋ trí lá an tseaċtain seo agus do ċéad duine eile an trí lá eile don tseaċtain - aċ fágaḋ céad eile gan obair ag braiṫ ar ṫrócaire Dé. Ní ḃeiḋ na tiarnaí talún leob féin i ndon muid a sáḃail gan caḃair fáil go luaṫ ón Rialtas. Is féidir leat a ḃeiṫ cinte de, a Soillse naċ ḃfuil greim a mbéil ag oiread is duine aṁáin atá luaite a'm tuas ná ag a gcomluadar agus muraċ caḃair a ḟáil ón Indian Relief Fund, ag Dia aṁáin atá a ḟios cén ċaoi a marfeaḋ siad. Tá an oiread sin daoine ag mo ḋoras ċuile lá ag toraíoċt oibre agus bia naċ ḃfuil inseaċt scéil ar an doċar atá déanta ag faillí an Board of Works sa ċeantar seo. Scríoḃ muid ċuca ag iarraiḋ orṫu tús a ċur leis an mbóṫar a molaḋ a ḋéanaṁ ag Seisiúin Speisialta

Uaċtar Árd. Is dóiġ go ḃfuil na ceisteanna ḃí uilig réitiṫe aċ níl an Board of Works ag bogaḋ fós. Ba ṁaiṫ liom a ċur in iúl don Ḃord, le cead do Ṡoillse, go ḃfuil an t-ocras tosaiṫe, go ḃfuil sé ag dul i méid ċuile lá agus go ḃfeicim oiread faillí agus patḟuaire i riaċtanaisí an ċeantair agus ḃí in aimsir na flúirse. Níl oiread agus paráiste aṁáin in Éirinn, tréanar rinne mé taisteal le deireannaí, aċ aṁáin an paráiste seo, naċ ḃfuil iarraċt déanta oibreaċa poiblí a ċur ar fáil le saoṫrú a ṫaḃairt do ḋaoine boċta. Tugaim dúḃslán na ndaoine agus fiú Coimisinéirí an Ḃoard of Works a rinne taisteal agus scrúdú ar an gceantar carraigeaċ, sléiḃeaċ, dearmadṫa seo, a rá an gcaiṫfear oiread is scilling aṁáin ar an áit i mbliana - áit a ḃfuil ocras ar ċéadta, áit a ḃfuil roinnt básaiṫe agus áit a ḃfuiġiḋ go leor eile bás den ocras muna gcuirfear sa deire tiar ċall tús gan ṁoill leis an mbóṫar poiblí ón gCnoc go hUaċtar Árd. Seo paráiste aonraic ar ċeorainn dúiċe fiáin Conamara agus faillí uilig déanta ann; é beiċ ṁíle ar leiṫeaḋ ón Spidéal go Cuan Ċasla; naċ gcéad líon tí ann agus gan fiú scilling aṁáin le caiṫeaṁ orṫu an ḃliain iomráiteaċ seo muna gcuirfear tús gan ṁoill leis an mbóṫar a ṫaḃarfaḋ saoṫrú dóiḃ uilig. Ba ṁaiṫ liom a ḟiafraí den Ḃoard of Works, le cead do Ṡoillse, cén fáṫ faillí a ḋéanaṁ sa ṗaráiste boċt iargúlta seo nár ṫug blas trioblóide ariaṁ do luċt an dlí. Cén fáṫ naċ gcuirfí tús le hoibreaċa a ċuirfeaḋ an ceantar i mbealaċ tráċtala, a ṫaḃarfaḋ saoṫrú do ḋaoine boċta agus a ċuirfeaḋ stop le h-ocras. Níl inseaċt scéil ar an droċ-ċaoi ina ḃfuil mo ṗobal boċt - tá siad ag díol a gcuid pluideanna, a gcuid balcaisí agus ċuile ṡórt is féidir a iompar ċun go ḃféadfaḋ siad cúpla lá eile a ḃaint amaċ. Gaḃaim pardún a't, a Ṫiarna, mar ġeall ar an litir seo ḃeiṫ níos faide ná mar ḃí beartaiṫe agam aċ tá faitíos orm go gcaiṫfiḋ mé mo ḋualgas críostaí a ċoṁlíonaḋ agus tagairt a ḋéanaṁ don scéal arís. Ḟaid is leanann an boċtanas agus ḟaid is leanann na daoine, a ḃfuil sé de ḋualgas orṫu an boċtanas a ċoisceaḋ, dá ḃfaillí sa gceantar seo. An Spidéal boċt mór ċáiliúil - tá sé anois beo boċt. Níor ṫug cuid de na tiarnaí talún ann pingin rua do Ċiste an Rilíf go fóill. Tá an cás níos measa ag na daoine ann ná mar tá ag sclábaite an Ċine Ġorm: Rilíf! Rilíf atá ag teastáil. Is cuma cén taoḃ as a dtagann sé beiḋ fáilte roimis agus beiḋ muid buíoċ as.

Is mise, a Ṫiarna, do ṡeirḃíseaċ uṁal, dílis,
John O' Grady, P.P.

Don Eagarṫóir - An Galway Vindicator

Meiṫeaṁ 8, 1846.

A Ḋuine Uasail,

Tá súil agam go gcuirḟiḋ tú an t-eolas seo leanas i gcló in do ṗáipéar fiúntaċ. Idir a 11 agus a 12 a ċlog oíċe Dé Saṫairn seo caite ḃí mé a' goil go Co. an Ċláir le ualaċ feamainne in mo ḃád. Ḃí an oíċe dorċa agus gaoṫ láidir anoir aduaiḋ ann. Ḃuail mo ḃád carraig amaċ ón Spidéal agus d'iompaiġ sí druim ar ais. Ní raiḃ aon duine sa mbád liom ag an am aċ mo ṁac - buaċaill ċeiṫre bliana déag d'aois. B'éigean dom é ċeangal don ċábla agus é ṫarraingṫe amaċ in mo ḋiaiḋ.